

WYMAGANIA PROGRAMOWE Z JĘZYKA POLSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE
OCENY W KLASIE VI W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. W. SZAFERA
W LIPINKACH ŁUŻYCKICH

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY VI

W KLASYFIKACJI ŚRÓDROCZNEJ I ROCZNEJ

OCENE CELUJĄCA otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania oraz zna lektury spoza programu, osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Proponuje oryginalne rozwiązania, wykraczające poza materiał programowy
- Posługuje się sprawnie środkami stylistycznymi
- Nie powiela cudzych poglądów, potrafi ustosunkować się do danego problemu
- Podejmuje działalność literacką lub kulturalną na terenie szkoły lub poza nią

- Prace pisemne są bezbłędne
- Sprawnie posługuje się słownikami i różnymi źródłami wiedzy, sprawnie selekcjonuje i wartościuje zdobyty materiał

Fleksja i składnia:

- Bezbłędnie rozpoznaje i stosuje we właściwej formie części mowy
- Rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy
- Biegłe rozpoznaje i używa wszystkie rodzaje zdań
- Dokonuje analizy składniowej wszystkich rodzajów zdań

Słowotwórstwo:

- Tworzy bogate rodziny zdań
- Rozróżnia antonimy i synonimy, pracuje z właściwymi słownikami
- Potrafi dokonać analizę słowotwórczą wyrazu

Ortografia:

- Zna wszystkie zasady ortograficzne i potrafi je zastosować w praktyce

OCENE BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Wypowiedzi ustne i pisemne formułuje poprawnie pod względem językowym i merytorycznym
- Potrafi samodzielnie zanalizować i zinterpretować utwory poetyckie i prozatorskie
- Prace pisemne świadczą o znajomości problematyki i kompozycji
- Potrafi poprawnie posługiwać się słownikami
- Wyjaśnia pojęcia poznane podczas zajęć
- Biegłe posługuje się słownikami i encyklopedią.
- Samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy.
- Bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki; określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie.
- Opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, charakterystyki.
- Ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania.
- W sposób świadczący o gruntownej znajomości utworu redaguje list do postaci literackiej.
- Bezbłędnie pisze sprawozdanie ze spaceru, wycieczki, a w pracy poświęconej oglądanemu filmowi lub spektaklowi teatralnemu podejmuje próby recenzji.
- Rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunkach literackich (ballada, odmiany powieści, dramat).
- Dokonuje samodzielnej analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia tropy stylistyczne, odróżnia obrazowanie realistyczne od fantastycznego.

Fleksja i składnia:

- Opanował omawiane zagadnienia gramatyczne: części mowy, wypowiedzenia i ich rodzaje
- Posługuje się związkami frazeologicznymi i potrafi je wyjaśniać
- Wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczownych.
- Biegłe stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym.
- Rozpoznaje różne typy liczebników, określa jego formy gramatyczne i funkcję w zdaniu, potrafi uzasadnić użycie danego liczebnika; odmienia trudniejsze liczebniki złożone.
- Prace pisemne są bezbłędne
- Sprawnie posługuje się słownikami i różnymi źródłami wiedzy, sprawnie selekcjonuje i wartościuje zdobyty materiał

Fleksja i składnia:

- Bezbłędnie rozpoznaje i stosuje we właściwej formie części mowy
- Rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy
- Biegłe rozpoznaje i używa wszystkie rodzaje zdań
- Dokonuje analizy składniowej wszystkich rodzajów zdań

Słowotwórstwo:

- Tworzy bogate rodziny zdań
- Rozróżnia antonimy i synonimy, pracuje z właściwymi słownikami
- Potrafi dokonać analizę słowotwórczą wyrazu

Ortografia:

- Zna wszystkie zasady ortograficzne i potrafi je zastosować w praktyce

OCENE DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności przewidziane podstawą programową dla klasy VI

Kształcenie literackie i kulturowe:

- W stopniu dobrym zna treść omawianych lektur oraz tekstów
- Posługuje się poprawną polszczyzną
- Potrafi poprawnie tworzyć plany wydarzeń
- Buduje spójny tekst adekwatny do adresata i tematyki
- Posługuje się krótkimi formami wypowiedzi pisemnej, zgodnie z poznanymi zasadami
- Czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania.
- Podejmuje próby wypowiadania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową: opowiadanie twórcze z dialogiem, elementami opisu; list literacki, charakterystyka z pogłębioną oceną postaci, sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu.
- Dobra znajomość tekstu pozwala mu na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego.
- Poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy.
- Wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu

Fleksja i składnia:

- Potrafi odmieniać części mowy
- Rozpoznaje i wskazuje je w tekście
- Rozpoznaje i stosuje zdania pojedyncze i złożone
- Wymienia rodzaje zaimków.
- Wyróżnia przysłowki wśród innych części mowy, wskazuje sposób ich utworzenia.
- Poprawnie stopniuje przymiotniki, wie, czemu służy stopniowanie.
- Podaje przykłady różnych typów liczebników, odmienia liczebnik złożony i nieokreślony.
- Na konkretnych przykładach omawia sposób wyrażenia orzeczenia i podmiotu.
- Wyróżnia w zdaniu związki wyrazów i nazywa je.
- Tworzy poprawny związek zgody, rzędu i przynależności.
- Układa przykłady czterech rodzajów zdań złożonych współrzędnie.

- Stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki).
- Rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę.
- Omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia.
- Wyróżnia w zdaniu związki zgody, rzędu, przynależności; wskazuje zasady ich tworzenia.
- Przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy.

Słowotwórstwo:

- Rozróżnia wyrazy podstawowe i pochodne
- Tworzy rodzinę wyrazów przy pomocy formantów
- Przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów pochodnych od wyrazów przyimkowych i od czasowników.
- Wskazuje przyrostek lub przedrostek jako formant w jednym wyrazie i jako składnik podstawy słowotwórczej w innym.
- Podaje przykłady wyrazów z obocznymi tematami słowotwórczymi.
- Daje przykłady wyrazów utworzonych za pomocą różnych formantów.

Ortografia:

- Zna i stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne

OCENE DOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej, w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Potrafi samodzielnie odtworzyć treść utworu w czasie jego omawiania na lekcjach
- Wskazuje elementy świata przedstawionego
- Odróżnia prozę od poezji
- W stopniu dostatecznym posługuje się odpowiednimi formami wypowiedzi pisemnej
- Jego technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu.
- Zna przewidziane programem gatunki literackie.
- Odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu.

Fleksja i składnia:

- Właściwie używa form gramatycznych poznanych części mowy
- Wyróżnia w zdaniach podmiot, orzeczenie i ich określenia
- Buduje poprawne zdania pojedyncze i złożone
- Potrafi przeprowadzić analizę składniową prostych przykładów zdań pojedynczych i złożonych
- Rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, przymiotniki i liczebniki; potrafi rozpoznać ich związek z wyrazem określanym.
- Stopniuje przymiotniki.
- Rozróżnia przyimki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe.
- Na łatwiejszych przykładach omawia sposób wyrażenia podmiotów.
- Rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe.
- Nazywa w zdaniu części zdania (na prostszych przykładach).
- Układa zdania złożone z podanych zdań pojedynczych.
- Wśród zdań złożonych rozróżnia złożone podrzędnie i współrzędnie.

Słowotwórstwo:

- Potrafi utworzyć wyraz pochodny
- Posługuje się właściwymi słownikami

Ortografia:

- Zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne i stosuje je w prostych przykładach

OCENE DOPUSZCZAJACA otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadania o niewielkim stopniu trudności.

Kształcenie literackie i kulturowe:

- Potrafi udzielić odpowiedzi na proste pytania, dotyczące analizowanego tekstu
- Przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności
- Technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienie tekstu
- Potrafi wskazać podstawowe elementy świata przedstawionego

**DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH ZE WZGLĘDU
NA ORZECZENIA PPP O SPECYFICZNYCH TRUDNOŚCIACH W UCZENIU SIĘ
(dysleksja, dysgrafia, dysortografia)**

W pracy z uczniem dyslektycznym:

1. Nie wymaga się czytania głośnego, indywidualnego w obecności całej klasy – uczeń dyslektyczny czyta głośno wobec innych uczniów tylko taki tekst, który uprzednio nauczyciel polecił mu do opracowania w domu.

2. Nie omawia się błędów ucznia przy całej klasie, a przy omówieniu indywidualnym nie przedstawia się wszystkich błędów, jakie popełnił, a jedynie te ich rodzaje, które aktualnie są zaplanowane do korekty.
3. Nie przyspiesza się tempa czytania i pisania, nie wymaga się czytania na czas – dziecko z fragmentarycznymi zaburzeniami rozwojowymi potrzebuje więcej czasu na analizę i syntezę czytanego i pisanego tekstu, powinno, więc te czynności wykonywać powoli.
4. Nie przeciąża się dziecka większą ilością czytania i pisania. W przypadku czytania należy wyznaczyć fragment tekstu do czytania głośnego, natomiast z treścią uczeń może się zaznajomić przy pomocy czytania cichego.
5. Nie zwiększa się napięcie emocjonalnych ucznia surowo stawianymi pytaniami, wywoływaniem do tablicy – uczeń raczej odpowiada w ławce (mobilizując do wysiłku, nie trzeba posługiwać się elementami konkurencji, wzorami innych, lepszych uczniów, którym dziecko dyslektyczne nie jest w stanie dorównać).
6. Ocena z języka polskiego jest oceną ogólną, na którą składają się wszystkie przejawy sprawności i umiejętności, możliwe do zaobserwowania w ramach tego przedmiotu (np. rozwój poziomu logicznego myślenia, wnioskowania, abstrahowania, uogólniania, co może być przedstawione w postaci 13 różnorodnych wypowiedzi, relacji słownych) z wykluczeniem jednak oceny z czytania na czas i dyktanda sprawdzającego, bardzo ostrożnie ocenia się wszelkie klasówki.
7. Stosuje się zachętę, pochwałę oraz organizowanie sytuacji zapewniających dziecku choćby niewielkie sukcesy, np. umożliwienie wykazania się co jakiś czas dobrym przygotowaniem pracy domowej. Warunkiem możliwości stosowania odrębnych kryteriów w zakresie poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej jest udokumentowanie dysfunkcji opinią z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Reguły dotyczące stosowania kryterium poprawności ortograficznej podczas oceniania prac uczniów posiadających opinię stwierdzającą dysortografię

1. Błędy typowo ortograficzne:

- u - ó, ż - rz, h - ch,
- zmiękczenia (np. Słonice zam. Słońce, ćoća zam. ciocia, słoni zam. słoń),
- utrata dźwięczności lub udźwięcznienie (kóska zam. kózka, proźba zam. prośba).

Jeżeli mylenie liter nie jest łamaniem zasady ortograficznej, traktowane jest jako błędy graficzne.

2. Do błędów graficznych w pracach uczniów dyslektycznych zalicza się:

- dodawanie, opuszczanie, przestawianie liter, sylab lub całych wyrazów,

- mylenie liter:
 - o podobnym kształcie (a - o, l - ł - t, n - r, m - n, u - w, e - ę, a - ą, i - j),
 - dużych i małych,
 - rzadziej używanych (h - H, f - F, L - F), odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (b - p, d - t, w - f, g - k, dz - c, sz - s, i - y, ę - em - en, ą - om, ś - ź, ć - dź), różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (p - b, d - b) lub poziomej (m - w, n - u, b - p, d - g, p - g),
- ominięcie drobnych elementów graficznych, w tym:
 - oznaczania miękkości nad literami, • kropek (dź, ź, i, j),
 - „ogonków” przy literach ą lub ę i kreski (wężyka) przy literach ó, t lub ł, pisownia ę w wygłosie, mylenie liter e ę,
 - błędy dotyczące podziału wyrazu lub całego zdania,
 - pisownia małej i wielkiej litery
 - łączna i rozłączna pisownia różnych części mowy.

KRYTERIA OCENIANIA DZIECI Z TRUDNOŚCIAMI W NAUCE – DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ PROGRAMOWYCH DO MOŻLIWOŚCI UCZNIA

Zakres dostosowywania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- brać pod uwagę wolniejsze tempo pracy, ewentualne trudności w pisaniu i czytaniu,
- udzielać dodatkowych wskazówek, naprowadzać na prawidłowy tok rozumowania,
- wracać do podstaw programowych z lat wcześniejszych, aby lepiej je utrwalić,
- zmniejszyć stopień trudności i obszerności zadań,
- dzielić materiał na mniejsze partie, wyznaczać więcej czasu na ich opanowanie i odpytywanie,
- formułować pytania w formie zdań o prostej konstrukcji powołujących się na ilustrujące przykłady,
- często podchodzić do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień,
- zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach, zadawać do domu na miarę możliwości ucznia,
- wyznaczać dodatkowe/zamienne zadania, na miarę możliwości ucznia w celu poprawy ocen,
- pomagać w odczytywaniu tekstów ze zrozumieniem oraz prowadzeniu notatek (np. karty pracy), dzielenie tekstu dłuższego i bardziej złożonego na części – szczegółowa analiza tekstu, stosowanie pytań pomocniczych, wypisywanie elementów ważnych w zadaniu, wypisywanie danych, powtarzanie przez ucznia tekstu własnymi słowami, praca etapami.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych z języka polskiego

Nauczyciel w ocenie pracy ucznia powinien:

a) w zakresie prac pisemnych:

- w przypadku trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych uczyć tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
- pomagać w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów,
- podać uczniom jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wyводу, treść, styl, kompozycja itd.), dawać więcej czasu na prace pisemne;

b) w zakresie słuchania i mówienia:

- wydłużyć czas wypowiedzi,
- zadawać dodatkowe pytania ukierunkowujące,
- umożliwić odpowiadanie bez obecności innych uczniów,
- podkreślać nawet minimalne postępy ucznia;

c) w zakresie czytania:

- nie wymagać, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazywać wybrane fragmenty dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzać technikę czytania, dawać więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów,
- w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu, uwzględniać trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem,
- dawać więcej czasu, instruować lub zalecać przeczytanie tekstu wcześniej w domu.